

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Woodrow Wilson: president en bestuurskundepionier

Dijke, D.D. van; Struik, J.

Citation

Dijke, D. D. van, & Struik, J. (2020). Woodrow Wilson: president en bestuurskundepionier. *Bestuurskundige Berichten*, 35(1), 26-29. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3212587>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3212587>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

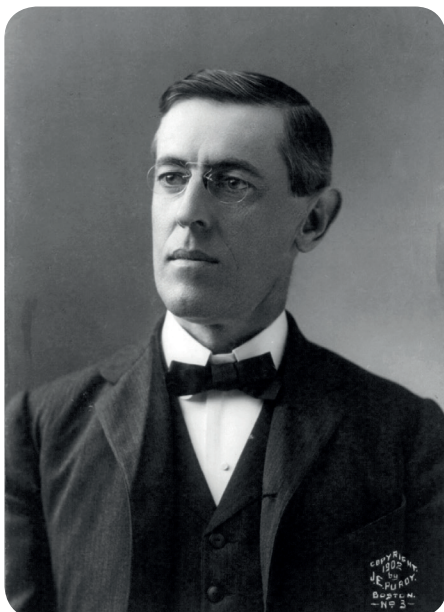
Woodrow Wilson: president en bestuurskundepionier

Thomas Woodrow Wilson werd in 1856 geboren als domineeszoon in een Amerikaanse familie met Schotse en Ierse wortels. Hij groeide op in Virginia, een zuidelijke staat, tijdens de Amerikaanse burgeroorlog. De Wilsons waren onvervalste ‘Southerners.’ De ouders van Wilson hadden slaven in dienst en waren tijdens de oorlog op de hand van de Confederatie. Niets wees er tijdens die rampzalige Civil War op dat ‘Tommy’ Wilson bestuurskundepionier en de 28^e president van een herenigd Amerika zou worden. Hoe moeten wij deze complexe figuur een eeuw later bezien? Als bestuurskundige, politicus en ... racist?

Rick van Dijke en Jens Struik

De Bestuurskundige Woodrow Wilson

In 1873, op 16 jarige leeftijd, begon Wilson met studeren aan het Davidson College maar maakte de overstap naar de Princeton University, waar hij afstudeerde in 1879 als nummer 38 van de 167 studenten. Na een jaar te hebben gewerkt als advocaat besloot hij te gaan studeren aan de Johns Hopkins University in Baltimore. Hij studeerde daar geschiedenis en politicologie. In 1886 publiceerde Wilson zijn proefschrift genaamd *Congressional government: a study in American politics*. Hierin maakt hij een analyse van de scheiding tussen de wetgevende en de uitvoerende macht in de Amerikaanse grondwet. Wilson concludeert dat zowel het congres als de federale overheid in haar geheel meer invloed en macht hebben verkregen dan oorspronkelijk bedoeld. Ook uit Wilson kritiek op de congrescommissies die in staat zijn wetgeving te maken. De congrescommissies onderhandelen intern over wetgeving, waardoor de ideeën van de grootste partij en de ideeën van de kleinste partij aan het eind van het proces niet van elkaar zijn te onderscheiden. Ook creëert het een situatie waarbij de individuele leden van de commissies beleid bepalen en niet de partij als geheel. Daardoor daalt de representativiteit van beleid.

Wilson begon in 1885 met lesgeven aan het Bryn Mawr College, alwaar hij les gaf in de geschiedenis van de klassieke oudheid, Amerikaanse geschiedenis en politicologie. In 1888 vertrok hij daar weer en ging hij politieke economie en westerse geschiedenis doceren aan de Wesleyan University. In 1890 werd Wilson hoogleraar jurisprudentie en politieke economie aan de Princeton University en werd in 1902 verkozen tot president van de universiteit. Deze functie vervulde hij totdat hij gouverneur werd van New Jersey.

Dereden dat Woodrow Wilson bekendstaat als ‘de vader van de bestuurskunde’, komt door zijn belangrijke werk, *The study of Administration*, dat hij schreef in 1887. Hij bepleit in dit essay dat de studie van het openbaar bestuur, tot die tijd een onderdeel van het de politicologische wetenschapsdiscipline, een eigen academisch vakgebied verdient. Hij is daarmee een van de grondleggers van de bestuurskunde.

Naast deze scheiding tussen politiek en bestuur, benoemt Wilson in *The study of Administration* eveneens het belang van vergelijkend onderzoek tussen private en publieke organisaties en het toepassen van een bedrijfsmatig perspectief op die laatste. Het achterliggende doel was het verbeteren van de efficiëntie van het openbaar bestuur. Hiertoe moesten ambtenaren tevens beter opgeleid en op hun merites beoordeeld worden.

De Politicus Woodrow Wilson

Wilson sloot zijn academische carrière af als president van de vermaarde Princeton University. Hij gebruikte deze functie als springplank voor de lancering van zijn campagne voor het gouverneurschap van New Jersey. Hij won de verkiezingen en in 1911 werd hij namens de Democratische Partij geïnstalleerd; de start van een politieke bliksemcarrière.

Wilson, amper een jaar gouverneur, mengde zich al in 1912 in de strijd om het presidentschap. Aanvankelijk leek Wilson kansloos. Als Democraat kon hij appelleren aan de zuidelijke kiezers, maar hoe progressief Wilsons plannen ook waren, hij had een inherent conservatief imago. Wilson nam het op tegen de vorige twee presidenten: Theodore Roosevelt en William Howard Taft. Taft wilde een tweede termijn, maar Roosevelt daagde de Republikeinse kandidaat, nota bene zijn eigen opvolger, uit als derde kandidaat. Dit eindigde in wat een van de pijnlijkste inauguratieceremonies in de Amerikaanse geschiedenis moet zijn: de twee verliezers moesten vanaf de eerste rij toekijken hoe Woodrow Wilson de 28^e president van de Verenigde Staten werd.

Daarbij moet aangetekend worden dat Wilson wist hoe je een campagne moest voeren. De man kon waanzinnig spreken, zo blijkt uit de verslagen. Zijn bijnaam was dan ook niet voor niets 'The Phrasemaker'. Zijn andere bijnaam 'The Schoolmaster' verwijst naar zijn reputatie als academicus. Tot op de dag van vandaag is Wilson de enige president met een doctorsgraad! Zijn intellectuele reputatie vulde hij aan door zich ook frequent te laten fotograferen tijdens een wedstrijd honkbal. Uit dit alles spreekt een fijnbesnaard PR-besef.

Wilson begon zijn presidentschap zeer productief met de uitvoering van zijn verkiezingsprogramma 'The New Freedom'. Hoewel de Democratische Partij onder leiding van Wilson als liberaal en progressief te boek stond, hadden die stromingen in de jaren 1910 een hele andere politieke agenda dan de liberalen en progressieven van 2020. Wilsons presidentschap toont dit contrast haarscherp aan. Zo realiseerde hij bij de uitvoering van het verkiezingsprogramma een aanzienlijke uitbreiding van de federale overheid en verdedigde hij deze expansie als zijnde liberaal. Een krachtige overheid zou in staat zijn om de vrijheid van burgers beter te beschermen. Tegenwoordig streven de meeste liberale stromingen juist een kleine overheid na, die zich op de kerntaken richt en het individu zoveel mogelijk ruimte geeft om zich te kunnen ontploien.

President Wilson is het meest bekend om zijn daden buiten de VS. Het Wilsonianisme, een ideologische visie op buitenlandbeleid, draagt tot op de dag van vandaag zijn naam. Het is de paternalistische tegenhanger van het isolationisme en bepleit dat democratie via buitenlandpolitiek over de wereld moet worden verspreid. Met dat doel stuurde Wilson de Amerikaanse troepen naar de Filipijnen, Nicaragua, Mexico, Haïti en de Dominicaanse Republiek.

Wilson wist deze landen niet te veranderen in stabiele democratieën, maar legde en passant wel het fundament voor interventies als de Invasie van Irak in 2003, onder leiding van president George W. Bush.

In 1916 won Woodrow Wilson zijn tweede termijn. Zijn belangrijke verkiezingsbelofte was dat de VS neutraal zou blijven in de Eerste Wereldoorlog. In 1917 werd de druk om deel te nemen echter steeds groter en nog datzelfde jaar verklaarde Wilsons regering Duitsland de oorlog. De Wilsoniaanse motivering voor oorlogsdeelname was dat de VS de wereld op deze manier veilig kon maken voor democratie.

Na de oorlog kwam de president met zijn bekende Veertienpuntenplan en zette hij zich op het internationale toneel in voor de Volkenbond. Voor deze inspanningen ontving hij in 1919 de Nobelprijs voor de Vrede. Bitter genoeg blokkeerden de Republikeinen zijn voorstel om de Verenigde Staten toe te laten treden tot de Volkenbond.

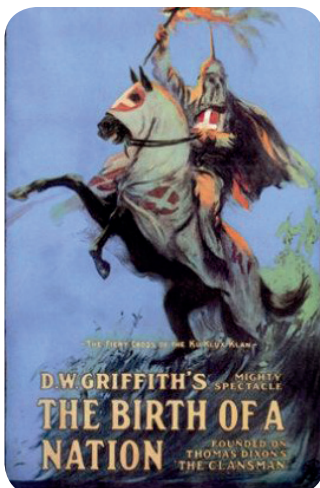
In de laatste jaren van zijn presidentschap ging zijn gezondheid sterk achteruit. Na een zware beroerte raakte hij wat het best omschreven kan worden als een comateuze toestand. Verschillende historici beweren dat zijn vrouw Edith in deze periode zijn taken waarnam. Na acht jaar verliet Wilson in 1921 het Witte Huis.

De Racist Woodrow Wilson

Een eeuw later is de campus van zijn eigen Princeton University met zekere regelmaat een decor voor felle protesten tegen Woodrow Wilson. De demonstranten eisen naamsverandering voor een gebouw dat zijn naam draagt en het verwijderen van een monument dat aan Wilson herinnert. Zij beschrijven hem als een klassieke ‘white supremacist’. Doet dit recht aan de historische figuur Woodrow Wilson?

Wilson heeft inderdaad geen schoon blazoën als het aankomt op rasgerelateerde kwesties. Door zijn achtergrond als man uit de Zuidelijke Staten vierden de segregationisten zijn verkiezingsoverwinning. De vreugde was niet onterecht, zo bleek uit de samenstelling van Wilsons kabinet. Een groot aantal ministers was voorstander van rassensegregatie en kregen van Wilson de ruimte om dit toe te passen in hun ambtenarenapparaten. Na enkele jaren hadden veel departementen gesegregeerde werkruimtes, toiletten en kantines. Leaders van Afro-Amerikaanse burgerrechtenbewegingen drongen aan op beëindiging van dit beleid. Wilson hield de praktijk echter staande door te beweren dat de segregatie de frictie tussen de rassen zou verminderen.

In 1915 verscheen de film ‘The Birth of a Nation’. De film is nog altijd berucht om zijn historisch misleidende en racistische karakter. President Wilson, die in de film drie keer geciteerd wordt, liet de film vertonen in het Witte Huis en gaf acte de présence, vergezeld door zijn familie en zijn kabinet. Hiermee legitimeerde hij de film. In de periode na het verschijnen van de film vond een heropleving plaats van de Ku Klux Klan. Wilson verklaarde naderhand dat hij de filmvertoning had toegestaan als een gunst aan een studievriend. Deze studievriend was de schrijver van het boek, waarop de film gebaseerd was.

In de presidentiele jaren van Wilson vonden eveneens verschillende rassensrellen en lynchpartijen plaats. Hoewel hij vanuit Washington zelden intervenieerde in zulke

aangelegenheden, veroordeelde hij het rassengeweld in 1918 scherp: *"I say plainly that every American who takes part in the action of mob or gives it any sort of continence is no true son of this great democracy but its betrayer, and discredits her by that single disloyalty to her standards of law and of rights."*

Was Wilson een racist? Die vraag is moeilijk te beantwoorden. Hij had overduidelijk meer kunnen doen tégen

racisme om hem heen, maar de kwestie is niet zwart of wit. Woodrow Wilson was, net als ons, een product van de tijd waarin hij leefde. We dienen het verleden met nuance tegemoet te treden en te leren van de gruwelijke fouten die Wilson en zijn tijdgenoten maakten.

Ondanks zijn duistere kanten heeft Wilson ons als bestuurskundige hoe dan ook een mooie erfenis nagelaten. Een wetenschappelijke discipline, genaamd Bestuurskunde.

Bronnen

Wilson, W. (1885). *Congressional government : A study in American politics*. Boston: Houghton, Mifflin.
<https://millercenter.org/president/wilson/life-before-the-presidency>

Wilson, W. (1887). The Study of Administration. *Political Science Quarterly*, 2(2), 197-222.

Wolgemuth, K. (1959). Woodrow Wilson and Federal Segregation. *The Journal of Negro History*, 44(2), 158-173.
<https://historiek.net/woodrow-wilson-president-veertien-punten/76630/>

Cooper, J. M. (2009). Woodrow Wilson.